

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1983/82

KARAR NO : 1983/154

olan olaylara ilişkin bulunmayan ve 2354 sayılı yasa'nın ek-4.maddesi kapsamına girmeyen kaçakçılık suçlarına ait davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Nesim Levi ve arkadaşları

O L A Y : Gümrük ve Tekel Bakanlığı müfettişlerince yapılan bir soruşturmada, Derince Gümrük Müdürlüğüne, işlemleri yaptırılmak suretiyle sanıklar tarafından

yurda ithâl edilen dokumaya elverişli devamsız lifler ve dokumaya elverişli sentetik devamlı liflerden yapılı ipliklerin TC.Merkez Bankasınca düzenlenmiş gibi görülen fakat aslında sahte olarak tanzim edilmiş olan ithâl müsaadeleri kullanılarak ithâl işlemlerinin yaptırıldığı tesbit edilmiştir.Kocaeli C.Savcılığı Ninteks İthâlat ve Dahili Ticare Firması sahibi Nesim Levi, İzak Kasoto, Mahir Kasoto, Rifat Uziel ve gümrük komisyoncuları Seyfettin Cumali ve Lav Tolunguç haklarında sahte evrak tanziminden dava açıldığını belirterek ayrıca sanıkların 1918 sayılı yasaya muhalefet ederek toplu kaçakçılık yapma suçunu işlediklerini sürekli eylemlerine uyan 1918 sayılı yasa'nın 27/2. ve 46.maddelerine göre cezalandırılmaları, öteki sanıklar muayene memurları Gürol Civelek, Sakıp Temel, Dursun Erkoçkan, M.Atilla Elagöz ve Nevzat Eleperi'nin görevlerini ihmalve Suistima etmek suretiyle kaçakçılık fiilinin işlenmesine sebep oldukları anlaşılmakla bu sanıkların da aynı yasanın 27/son ve 36.maddeleriyle, TCK.nun 240 maddelerine göre cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açılmıştır.

Kocaeli 2.Ağır Ceza Mahkemesi: 23.2.1981 gününde, 1981/119, 1982/26 sayılı ile; 15.Kolordu Komutanlığı Sıkıyönetim Hukuk Müşavirliğince gönderilen 23.2.1982 günlü yazı ile sanıklar hakkında açılmış bulunan kamu davasının, Donanma ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesince bakılacağı belirtildiğinden 1402 sayılı kanunun 13. ve 14.maddelerine göre davada mahkemelerinin görevsiz bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Gölcük Donanma ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi: 14.7.1982 gününde, 1982/273-330 sayılı ile; 1402 sayılı kanunun 2682 sayılı kanunla değişik ek-4 maddeleriyle MSB'nin 3.7.1982 günlü resmi gazetede yayınlanan tebliğine göre davaya manın mahkemelerinin görevinde olmayıp, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan 4 Nolu Askeri Mahkemeye ait bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

.../...

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askeri Mahkemesi:6.12.1982 gününde, 1982/29-15 sayı ile; sözkonusu kaçakçılığın sentetik ipliklerden ibaret olduğu, bu malın ele geçirilip zaptedilemediği, 2 milyon 690 bin dolar tutarında sahte ithal müsaadesine konu olan bu kaçakçılık olayının doların suç tarihine göre (1976 senesinden beri devamlı) türk parası olarak kıymeti bakımından parasal değerinin büyük boyutlara ulaşmadığı, ayrıca sıkıyönetim ilân ve faaliyetleriyle ilişkin bir yönünün bulunmadığı, 1402 sayılı yasanın 2354 sayılı yasa ile eklenen 4.maddedeki devletin iktisadi, mali, siyasi, askeri ve idari güvenliğini bozacak nitelikte bulunduğu hususunda delil bulunmadığı, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan davalarla örgütsel ve organik bağlantısını gösteren kanıtada rastlanmadığı, Askeri Yargıtay ve Uyuşmazlık Mahkemesinin dosya içeriğine uygun düşen birçok emsal kararlarına göre davada adli yargı yerinin görevli bulunduğu gerekçesiyle mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

Böylece; Adli ve Askeri Yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları nede niyle 2247 sayılı yasa'nın 14.maddesinde belirlenen olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuştur

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, İsmail Oğuz, Nevzat Doğan, Y. İsmet Ayer, Yaşar Çiftçiöğlü, Ergun Argon ve Nail Yücel'in katılmaları ile yaptığı 114.1983 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hâkimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan yardımcı Durmuş Ganiöğlü ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan yardımcı Ferhat Ferhanöğlü'nun davada adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüldüğü düşünöldü:

Suç sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenmiştir.

Görevli yargı yerinin belirlenmesinde öncelikle 1402 sayılı yasa'nın 13. maddesinin gözönünde bulundurulması, suçun bu madde kapsamına girmemesi halinde 1402 sayılı yasaya 2354 sayılı yasa ile eklenen ek-4.madde kapsamına girip girmediğinin belirlenmesi gerekmektedir.

Bir kaçakçılık suçuna sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılabilmesi için suçun; 1402 sayılı yasa'nın 13.maddesi kapsamına girmesi veya bu madde kapsamına girmiyse, 2354 sayılı yasanın ek-4.maddesi kapsamında bulunup bulunmadığının araştırılması gerekir.

1402 sayılı yasa'nın 13.maddesine göre sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenen bir suçta, bu suç kaçakçılık suçu olsa dahi; sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılabilmesi için, suçun sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunması ve sıkıyönetim mahkemelerindeki davalarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunması

gerekir.

İncelenen dosya içeriğine göre/^{suçun}sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin olduğu hususunda dosyada hiçbir kanıt bulunmamakta, aksine suç güncel kaçakçılık suçu niteliği taşımaktan öte gitmemektedir.

Bu duruma göre suçun sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkinliği koşulu gerçekleşmediğinden suç 1402 sayılı yasa'nın 13.maddesi kapsamında değildir.

Suçun 1402 sayılı yasaya 2354 sayılı yasa ile eklenen ek-4.madde kapsamına girip girmediğine gelince; anılan maddeye göre bir kaçakçılık suçuna sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılabilmesi için 1402 sayılı yasa'nın 13. ve 15.maddeleri kapsamına giren kaçakçılık suçlarına ilişkin görev hükümleri saklı kalmak ve 13.maddedeki zaman kaydına tâbi olmanak üzere suçun devletin siyasi,mali,iktisadi,askeri ve idari güvenliğini bozacak nitelikte bir kaçakçılık suçu olması gerekir.Şayet bir kaçakçılık suçu nitelik ve boyutları itibariyle devletin siyasi,mali,iktisadi,askeri güvenliğini yani iç ve dış güvenliğini tehdit edecek dereceyi ihraz etmişse,bu suçlara sıkıyönetim askeri mahkemeleri bakacak,aksi halde bu suçlara bakma görevi adli yargı yerine ait olacaktır.

Burada şu hususuda belirtmek yerinde olacaktır.Ne ek-4.madde bakımından ne de anılan maddeye ilişkin gerekçede kaçakçılığın hangi hallerde devletin iç ve dış güvenliğini bozacak nitelikte olabileceğine dair bir ölçüde getirilmediğine göre kuşku bu husus mahkemelerde takdir edilecektir ve içtihat yoluyla belirlenecektir.

Bir kaçakçılığın devletin siyasi,mali,iktisadi,askeri ve idari güvenliği bozabilecek nitelikte olup olmadığı takdir edilirken sadece parasal değerinin esas alınması bunun subjektif bir ölçü olması nedeniyle sürekli görev anlaşmazlıklarına ve dolayısıyla davaların azamasına neden olacaktır.Bunun için kaçakçılık suçlarında görevi sırtarken ek-4.maddede yazılı dereceye ulaşmış ve ulaşmadığı hususu sadece kaçakçılığa konu eşyanın maddi değerinin esas alınması ile değil,eylemin icra edilmesi ile öngörülen görev ve kaçırılan eşyanın niteliğide nazara alınmak ve devletin siyasi,mali,iktisadi,askeri ve idari güvenliğini yönünden doğurabileceği tehlike ve zararın boyutları değerlendirilmek suretiyle tesbit edilmesi gerekir.

Bu zararın boyutlarına göre devletin iç ve dış güvenliğini tehlikeye düşüğünün tesbiti halinde bu tür kaçakçılık suçlarına anılan ek-4.madde uyarınca sıkıyönetim askeri mahkemelerinde,aksi halde adli yargı yerlerinde bakılacaktır.

Yukarda belirlenen hususlarda nazarı itibara alınarak dava konusu kaçakçılık olayı değerlendirildiğinde,suçun işlenme şekli,eylemin mahiyeti,icra edilmesinin amaç ve kaçak eşyanın niteliği itibariyle doğuracağı zarar ve tehlikenin 2354 sayılı yasa'nın ek-4.ncü maddesinde yer alan "Devletin mali,iktisadi,askeri,siyasi ve idari

venliğini bozacak" boyuta ulaşmadığı sonucuna varılmıştır.

Tüm yukarda açıklanan nedenlerle sanıklara atılı kaçakçılık suçuna ait davada 1402 sayılı yasa'nın 13. ve aynı yasaya 2354 sayılı yasa ile eklenen ek-4.maddedeki koşullar gerçekleşmediğinden davanın adli yargı yerinde görülmesine ve Kocaeli 2.Ağır Ceza Mahkemesi'nin 23.2.1981 günlü,1981/119-1982/26 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın niteliğine göre,Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine,bu nedenle Kocaeli 2.Ağır Ceza Mahkemesi'nin 23.2.1982 günlü,Esas 1981/119,Karar 1982/26 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına,11.4.1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

Servet Tüzün

Üye
İsmail Oğuz

İsmail Oğuz

Üye
Nevzat Doğan

Nevzat Doğan

Üye
Y.İsmet Ayer

Y.İsmet Ayer

Üye
Yaşar Çiftçioglu

Yaşar Çiftçioglu

Üye
Ergun Arçon

Ergun Arçon

Üye
Nail Yücel

Nail Yücel